Tuomas Tikka 5.12.2022

Eduskunnan talousvaliokunta
TaV@eduskunta.fi

Lausuntopyyntö: Jatkokirjelmä UJ 34/2022 vp - U 57/2021 vp Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle komission ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi hiilirajamekanismista (hiilirajamekanismi, CBAM)

Jatkokirjelmä UJ 34/2022 vp - U 57/2021 vp Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle komission ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi hiilirajamekanismista (hiilirajamekanismi, CBAM)

Kemianteollisuus ry kiittää mahdollisuudesta lausua näkemyksensä Valtioneuvoston jatkokirjelmästä eduskunnalle komission ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi hiilirajamekanismista.

Yleistä

Komissio julkaisi hiilitulliesityksen osana fit for 55 pakettia, joka kiristää tuntuvasti EU:n ilmastotavoitteita. Kemianteollisuudelle kunnianhimoiset tavoitteet eivät ole uutta. Vuonna 2019 kemianteollisuus asetti itselleen tavoitteeksi olla hiilineutraali vuoteen 2045 mennessä osana omaehtoista vastuullisuusohjelmaa, Responsible Care, (lue lisää: https://www.kemianteollisuus.fi/fi/vastuullisuus/hiilineutraalikemia2045/). Tavoite ei ole helppo ja erilaisissa jatkoselvityksissä kuten hiilineutraali kemia ilmastotiekartta onkin tunnistettu kriittisiä tekijöitä, joita tavoitteen saavuttaminen tulee vaatimaan niin toimintaympäristöltä kuin toimialan yrityksiltä itseltään. Selvityksien perusteella on kuitenkin selvää, että kemianteollisuuden yrityksien on mahdollista kutistaa hiilijalanjälki minimiin ja samalla kasvattaa kädenjälki todella suureksi. Toisin sanoen, kutistaa tehtaiden suorat päästöt Suomessa ja mahdollistaa samalla globaaleiden asiakkaille merkittävät päästövähennykset.

EU:n energia- ja ilmastopaketti on keskeisessä roolissa siinä, millaisessa toimintaympäristössä yritykset tulevat jatkossa toimimaan. Kyseessä ei siis ole mitenkään vähäpätöinen asia, sillä sen pitäisi tuottaa toimintaympäristö, jossa samaan aikaan sekä vähennetään päästöjä että mahdollistetaan EU:ssa toimivan teollisuuden toimintaedellytykset. Teollisuus kun on niin EU:n kuin Suomen talouksien selkäranka. Vain kansainvälisesti kilpailukykyinen teollisuus pystyy investoimaan tarvittaviin uusiin teknologioihin kuten esimerkiksi vetyteknologioihin tai sähköistymiseen. Hiilineutraalin kemian tiekartan perusteella teollisuuden hiilivuotosuojat ovat merkittävässä roolissa, jotta haluttu tulevaisuus voisi toteutua.

Kemianteollisuus suhtautuu hiilitulliesitykseen varauksella

Kemianteollisuus ry:n on huolissaan, että hiilitullin piiriin joutuvat toimialat, kuten esimerkiksi lannoiteteollisuus jäisi tulevaisuudessa ilman nykyisiä toimiviksi osoitettuja hiilivuotosuojia. Tällä hetkellä näyttäisi siltä, että hiilitulli saattaisi nostaa lannoitteen tuotannon raaka-

ainekustannuksia ja samalla poistaa hiilivuotosuojan tuotantolaitoksilta. Mekanismi näyttäisi siis kertautuvan arvoketjussa. Tilalle ei kuitenkaan välttämättä saada kunnollista suojaa, sillä mekanismin teknisestä toimivuudesta ei ole tällä hetkellä takeita. Lisäksi on kriittistä ymmärtää, että hiilitulli suojaa ainoastaan EU:n sisämarkkinoita, joten tulli ei anna minkäänlaista hiilivuotosuojaa tuotannolle, joka viedään EU:n ulkopuolelle.

Nykyisiä hiilivuotosuojia ei tulisi laskea ennen kuin voidaan olla varmoja, että hiilitulli tuo vastaavan suojan teollisuudelle ja etenkin viennille.

Parlamentin esittämät laajennukset eivät vie tilannetta oikeaan suuntaan. Hiilitulli ei ole vielä testattu ja sen toiminnasta ei ole mitään takeita. Kemianteollisuudesta tämän kaltaiset mekanismeja ei tulisi ajaa ylös hosuen. Laajentamisen pohdinta tulisi käydä vasta sen jälkeen, kun hiilitullijärjestelmä on saatu rakennettua ja sen toiminta opittu tuntemaan. Laajentaminen tulisi käydä aina toimialan kanssa yhteisymmärryksessä. Mikäli trilogineuvotteluissa joudutaan myöntymään hiilitullin laajennukselle, niin tällöinkin se tulisikin pitää mahdollisimman suppeana. Polypropeeni ja polyeteeni voisivat tulla tässä tilanteessa kyseeseen, koska ne voisivat olla selkeämmin rajattavissa. Jokainen lisäys kuitenkin mutkistaa järjestelmää ja nykyisien hiilivuotosuojien säilyttäminen mahdollisimman pitkään tulisi tässäkin tilanteessa olla ehtona.

On hyvä, että Suomi suhtautuu kriittisesti hiilitullin laajentamiseen vetyyn ja laajemmin orgaanisiin kemikaaleihin.

Kemianteollisuuden parannusehdotuksia

1. Kemianteollisuuden mielestä Suomen tulisi lisätä kantapaperiin selkeästi puoltava kirjaus nykyisien hiilivuotosuojien kuten maksuttomien päästöoikeuksien säilyttämisen puolesta. Hiilivuotosuojat tulisi säilyttää vähintään niin kauan, kun voidaan todeta hiilitullin antavan vähintään vastaavan suojan teollisuudelle. Riittävän pitkät siirtymäajat ovat tästä näkökulmasta perusteltuja.

2. Suomen tulisi kannattaa nykyisien hiilivuotosuojien säilyttämistä vähintään EU:n ulkopuoliselle viennille. Vienti on erityisen kriittistä, koska hiilitulli ei tule antamaan minkäänlaista suojaa kyseiselle katvealueelle.

3. Suomen tulisi esittää huoli siitä, ettei hiilitulli osuisi useampaan kertaan samaan arvoketjuun ja puoltaa toimia, jotka korjaisivat tilannetta.

4. Suomen tulisi suhtautua selkeämmin varauksella kaikkeen hiilitullin laajentamiseen vielä tässä vaiheessa. Suomen tulisi puoltaa suppeinta mahdollista esitystä. Mikäli myönnytyksiin joudutaan, niin polypropeeni ja polyeteeni voisivat olla selkeämmin rajattavissa. Jokainen lisäys kuitenkin mutkistaa järjestelmää ja nykyisien hiilivuotosuojien säilyttäminen mahdollisimman pitkään tulisi tässäkin tilanteessa olla ehtona.

Tuomas Tikka

Kemianteollisuus ry